

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ГУМАНІТАРНИЙ ЧИННИК
У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ”
(для бакалаврів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Гуманітарний розвиток суспільства – це процес зростання можливостей людини, її добробуту, безпеки, здоров'я та духовності. Гуманітарна політика держави виявляється у послідовному здійсненні заходів, спрямованих на підтримку та інтенсифікацію гуманітарного розвитку суспільства згідно з визначеними пріоритетами та загальнонаціональними інтересами. Сутністю гуманітарної політики має стати створення умов для виявлення, формування й розвитку творчого потенціалу особи та суспільства в цілому.

Вивчення курсу дисципліни “Гуманітарний чинник у світовій політиці” передбачає висвітлення теоретичних та практичних аспектів світової політики, розкриття змісту специфічних понять і підходів, що використовуються світовою наукою при вивченні політичних взаємодій на міжнародній арені, ознайомлення студентів з прикладним політологічним використанням виробленого наукою фундаментального знання про цю сферу суспільного життя.

Гуманітарний чинник у світовій політиці є елементом системи світової політики, це галузь людського пізнання, яка вивчає політику. Гуманітарний фактор у політиці досліджується й низкою інших наук – політичних, гуманітарних і природничих. Він є невіддільною складовою формування мистецтва, літератури, моралі, релігії, культури загалом, хоча визначальним у дослідженні цього предмета є саме філософський – цілісний та глибинний погляд.

Підготовлено доцентом кафедри філософії *О. Б. Применко*

Затверджено на засіданні кафедри філософії
(протокол № 1 від 16.02.10)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Применко О. Б. Навчальна програма дисципліни “Гуманітарний чинник у світовій політиці” (для бакалаврів) – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. – 15 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Гуманітарний чинник у світовій політиці”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2012
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ГУМАНІТАРНИЙ ЧИННИК У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Гуманітарна політика як національний чинник у світовій політиці
1	Формування та утвердження суспільного ідеалу
2	Зміцнення і розвиток національно-державної ідентичності
3	Зміна системи соціально-значущих цінностей в умовах глобалізації
	Змістовий модуль II. Гуманітарна основа культурної сфери світової політики
4	Політична культура
5	Ефективна національна ідеологія
6	Самоідентифікація людини у світовій політиці
7	Мовна політика
8	Релігія та перспективи державно-церковної політики
9	Права людини і громадянина
10	Інтелектуально-духовний розвиток. Система освіти. Науково-технологічна політика
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“ГУМАНІТАРНИЙ ЧИННИК У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ”

Змістовий модуль I. Гуманітарна політика як національний чинник у світовій політиці

Тема 1. Формування та утвердження суспільного ідеалу

Державна самостійність. Демократична держава, що піклується про загальнодержавні інтереси та інтереси окремої особи і спроможна їх захищати. Держава відкрита для рівноправних зв'язків з іншими країнами. Внутрішньополітична стабільність на засадах демократичної Конституції, яка має бути забезпечена неухильною підтримкою правових механізмів держави. Громадянське суспільство,

сутність якого встановити за допомогою правових норм оптимальне співвідношення загальнонаціональних інтересів, інтересів держави, окремих осіб та їх угруповань. Всебічний розвиток творчого інтелекту як найважливішого стратегічного ресурсу, що забезпечує необхідний рівень національного, соціального та економічного розвитку.

Література: основна [3; 10–12; 20; 60; 61];
додаткова [79; 81–83]

Тема 2. Зміцнення і розвиток національно-державної ідентичності

Національна ідентичність як основний чинник у визначенні основних орієнтирів суспільного поступу. Мобілізуючий та консолідуючий потенціал державотворення. Загальнонаціональна ідеологія на рівні ідейно-духовному та ментальному з огляду на показники його внутрішнього розвитку і зовнішньої ситуації. Ідеологічний комплекс як орієнтир та фундамент для діяльності державних інститутів.

Література [1; 2; 9; 13; 26–29; 37; 39; 51; 52]

Тема 3. Зміна системи соціально-значущих цінностей в умовах глобалізації

Ставлення до “західної” системи цінностей, яка містить у собі провідні глобалізаційні тенденції (орієнтація на приватну ініціативу, індивідуалізм, приватну власність, захист прав людини, демократичний ідеал, громадянське суспільство тощо). Сповідування цієї системи пріоритетів є шляхом адаптації до глобального світу, який значною мірою та інтенсивно трансформується внаслідок дії капіталістичної економіки. Елементи глобалізації в гуманітарній сфері.

Література: основна [10–12; 60; 61];
додаткова [77; 79; 83]

Змістовий модуль II. Гуманітарна основа культурної сфери світової політики

Тема 4. Політична культура

Політична культура як спресований у суспільній свідомості національний або груповий історичний досвід, а також як форма поведінки. Істотний вплив характеру і стану політичної культури на форму-

вання політичної системи, на особливості політичного режиму, на політичну поведінку людей та громадсько-політичних організацій. Формування демократичної політичної свідомості громадян, набуття ними досвіду та навичок активної вільної політичної поведінки.

Література: основна [2; 3; 8; 15; 30; 35];
додаткова [76–78]

Тема 5. Ефективна національна ідеологія

Ефективна національна ідеологія має містити вичерпні, структурно прості й привабливі для всіх членів суспільства відповіді на низку фундаментальних питань національного буття. Створення механізмів узгодження інтересів різних етнічних груп з тим, щоб запобігти можливим конфліктам.

Література: основна [8; 9; 17; 19; 38; 58];
додаткова [63]

Тема 6. Самоідентифікація людини у світовій політиці

Міркування щодо розбудови громадянського суспільства, реформ в економіці та в політичному житті, у відродженні культури. Завдання гуманітарної політики. Створення гнучких механізмів адаптації людини до мінливої реальності. Держава як інститут захисту людини.

Література [2; 5–8; 15; 25; 36; 39; 57; 59]

Тема 7. Мовна політика

Роль мовного фактора в аспекті формування національної самосвідомості. Оскільки найсуттєвішою і найбільш очевидною формою репрезентації культури є мова, тому у справі національної ідентифікації і консолідації вона має розглядатися як могутній чинник. Це є основою міжнародних відносин серед країн, де протекціонують державним мовам на рівні загальнодержавної політики.

Література: основна [9; 33; 53];
додаткова [71; 75]

Тема 8. Релігія та перспективи державно-церковної політики

Юридично-правовий механізм стосовно регулювання релігійно-церковної сфери соціуму: запровадження в якості моделі державно-церковних відносин системи конкордатів; відповідальність за виконання взятих зобов'язань; встановлення кримінальної відповідальності для осіб, які вдаються до політичного ангажування віруючих, маніпулюють свідомістю останніх з метою отримання прибутків. Гармонізація державно-церковних і міжконфесійних відносин. Юридичні механізми вирішення численних питань, що виникають на релігійному ґрунті й практично випадають з правового простору.

Література: основна [3; 10–12; 20; 60; 61];
додаткова [79; 81–83]

Тема 9. Права людини і громадянина

Забезпечення прав людини як гуманітарна проблема. Забезпечення соціальних прав людини. Забезпечення рівності громадян у реалізації цих прав.

Література: основна [2; 3; 8; 15; 30; 35];
додаткова [76–78]

Тема 10. Інтелектуально-духовний розвиток. Система освіти. Науково-технологічна політика

За сучасних умов розвитку цивілізації інтелектуальний потенціал та науково-технологічні інновації стають головними чинниками гармонійного розвитку людини. Сучасний стан національної культури та інтелекту. Гуманітарний розвиток як пріоритетний.

Література: основна [8; 9; 17; 19; 38; 58];
додаткова [63]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Охарактеризуйте демократичні цінності за умов посттоталітарного суспільства.
2. Що таке “гуманітарний розвиток суспільства”?
3. Які завдання гуманітарної політики держави?

4. Назвіть складові європейського стандарту демократичного суспільства.
5. Що таке “державна самостійність”?
6. Розкрийте положення внутрішньополітичної стабільності на засадах демократичної Конституції.
7. У чому сутність громадянського суспільства?
8. Які умови всебічного розвитку творчого інтелекту?
9. Охарактеризуйте питання національної ідентичності як основного чинника у визначенні головних орієнтирів суспільного поступу.
10. Які форми та типи національної ідеї можна виокремити?
11. У чому сутність теорії глобалізації?
12. Дайте визначення поняттю “глобалізаційні впливи у гуманітарному аспекті”.
13. Розкрийте сутність проблеми глобалізаційних впливів на різні сфери суспільного буття.
14. Як розв’язують проблему негативних впливів глобалізації у західному суспільстві?
15. Які розв’язують проблему негативних впливів глобалізації в Україні?
16. Що таке “західна система цінностей”?
17. У чому виявляється позитивне ставлення до “західної системи цінностей” в Україні?
18. Які існують чинники сталих соціопсихологічних характеристик українців, що протистоять глобалізаційним впливам?
19. Які елементи позиціонування суспільства належать до певної потужної соціокультурної системи?
20. Які амбівалентні уявлення існують у сучасному українському суспільстві?
21. Охарактеризуйте активні міграції населення як одного з елементів глобалізації в гуманітарній сфері.
22. Дайте характеристику сучасного стану західного суспільства.
23. Дайте характеристику сучасного стану українського суспільства.
24. Що таке “політична культура”?
25. Який характер і стан політичної культури ХХ століття?
26. Проаналізуйте розвиток політичної культури до ХХ століття.
27. Які заходи загальної політичної соціалізації, політичного виховання та політичної освіти застосовуються у світовій політиці?
28. Які умови формування високої політичної культури в державі?
29. Відповіді на які фундаментальні питання національного буття містить у собі ефективна національна ідеологія?
30. Які існують механізми узгодження інтересів різних етнічних груп в межах держави? (На прикладі України).
31. Чи може здоровий глузд бути ґрунтом самоідентифікації людини?
32. Яке значення мовного фактора в державах Європейського Союзу?
33. Що таке “лінгвоцид”? Розкрийте стан мовного питання в сучасній Україні.
34. Як часто ідентифікують цінності і зміст української культури?
35. Як позначився перехід до нових умов економічного життя на інтелектуально-духовному розвитку сучасного суспільства?
36. Яка роль приватизаційних процесів у сфері культури?
37. Які цільові програми підтримки розвитку культури має містити загальнодержавна програма?
38. Охарактеризуйте особливості релігійної ситуації в Україні.
39. Які кроки має забезпечити юридично-правовий механізм щодо регулювання релігійно-церковної сфери соціуму?
40. Дайте характеристику сучасному стану взаємин церкви й держави.
41. Яка соціальна доктрина лежить в основі церкви?
42. Дайте приклади застосування соціальної доктрини церкви для аналізу політичних та економічних процесів.
43. Розкрийте умови забезпечення прав людини як гуманітарної проблеми.
44. Які існують основні концепції рівності громадян?
45. Яким чином може бути забезпечена рівність громадян щодо реалізації прав?
46. Які умови розвитку інтелектуального потенціалу? (На прикладі України).
47. Які питання розглядаються в рамках Болонського процесу?
48. Охарактеризуйте стан втілення Болонської системи освіти в Україні.
49. Сутність державної політики у науково-технологічному розвитку країни.
50. Проаналізуйте науку як суспільне явище.
51. Що таке “державна монополія на науку”? Чи сприяє вона науковому розвитку?

52. Яка має бути система державного фінансування? Яка є нині в сучасній Україні?
53. Які негативні процеси супроводжують трансформацію вітчизняної наукової системи і в чому їх причина?
54. Які основні проблеми наукової сфери?
55. Які існують шляхи розв'язання проблем у науковій сфері?
56. У чому сутність проблеми наукових кадрів?
57. Розв'язання проблеми наукових кадрів.
58. Чи необхідна зміна ставлення громадян до гуманітарних наук? Яким чином має статися ця зміна?
59. Чого вимагають національні інтереси України?
60. Порівняйте вирішення національного питання в Україні та світі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Арістотель*. Політика — К.: Основи, 2003.
2. *Арендт Х.* Истоки тоталитаризма. — М.: ЦентрКом, 1996.
3. *Баталов Э. Я.* Политическое — слишком человеческое // *Полис*. — 1995. — № 5.
4. *Баталов Э. Л.* Топология политических отношений // *Полис*. — 1995. — № 2.
5. *Бжезинский З.* Великая шахматная доска (Господство Америки и его геостратегические императивы). — М.: Междунар. отношения, 1998.
6. *Богданов Е. Н., Зазыкин В. Г.* Психологические основы “публик-рилейшнз”. — СПб.: Питер, 2003.
7. *Болл Т.* Власть // *Полис*. — 1993. — № 5.
8. *Варій М. Й.* Політико-психологічні передвиборні та виборчі технології. — К.: Ніка-Центр, 2003.
9. *Вебер М.* Политика как призвание и профессия // М. Вебер. Избр. произведения. — М.: Прогресс, 1990.
10. *Гаджиев К. С.* Политическая философия: формирование и сущность // *Вопросы философии*. — 1995. — № 7.
11. *Гаджиев К. С.* Политическая философия. — М.: Экономика, 1999.
12. *Гаєвський Б. А.* Філософія політики. — К.: Вища шк., 2005.
13. *Гегель Г. В. Ф.* Философия права. — М.: Мысль, 1990.
14. *Гоббс Т.* Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. — К.: Дух і Літера, 2000.

15. *Гусейнов Г.* Ложь как состояние сознания // *Вопр. философии*. — 1989. — № 11.
16. *Діденко Н. Г.* Управління, влада, держава: філософські аспекти взаємодії / Донецький держ. ун-т управління. — Донецьк: ДонДУУ, 2005.
17. *Державність*, мораль і засоби масової інформації: Матеріали наук.-практ. конф., 7–9 серпня 2000 р. — Луцьк: Надстир'я, 2000.
18. *Дегтярев А. А.* Политическая власть как регулятивный механизм социального общения // *Полис*. — 1996. — № 3.
19. *Єрмоленко А. М.* Комунікативна практична філософія. — К.: Лібра, 1999.
20. *Ильин М. В., Коваль Б. И.* Что есть политика и что — наука о политике // *Полис*. — 1991.
21. *Ильин М. В., Мельвиль А. Ю.* Власть // *Полис*. — 1997. — № 6.
22. *Исаев И. А.* Власть и закон в контексте иррационального: Очерки по философии политики и права. — М.: Юристъ, 2006.
23. *Калініченко М.* Влада громадянського суспільства. — Суми: Універ. кн., 2006.
24. *Канетті Е.* Маса і влада — К.: Вид. дім “Альтернативи”, 2001.
25. *Канетті Э.* Масса и власть — М.: Ad Marginem, 1997.
26. *Кирилюк Ф. М.* Політологія Нової доби: Посібник. — К.: Вид. центр “Академія”, 2003.
27. *Кирилюк Ф. М.* Політологія Ренесансу: Навч. посіб. — К.: Знання, 2000.
28. *Кирилюк Ф. М.* Політологія Середньовіччя: Навч. посіб. — К.: Тов-во “Знання” України, 2000.
29. *Кирилюк Ф. М.* Стародавня політологія: Навч. посіб. — К.: Знання України, 2000.
30. *Кравченко И. И.* Политическая мифология: вечность и современность // *Вопр. философии*. — 1999. — № 1.
31. *Ледяев В. Г.* Власть: концептуальный анализ // *Полис*. — 2000. — № 1.
32. *Ледяев В. Г.* Формы власти: типологический анализ // *Полис*. — 2000. — № 2.
33. *Мадіссон В. В., Шахов В. А.* Сучасна українська геополітика — К.: Либідь, 2003.
34. *Макіавеллі Н.* Флорентійські хроніки: Державець — К.: Основи, 1998.

35. *Мату У.* Идеологии как детерминанты политики в эпоху модерна // Полис. — 1992. — № 1–2.
36. *Московичи С.* Век толп. — М.: Центр психологии и психотерапии, 1998.
37. *Ницше Ф.* Воля к власти. Опыт переоценки всех ценностей. — М.: Культурная революция, 2005.
38. *Оболонский А. В.* Мораль и право в политике и управлении — М.: ГУ ВШЭ, 2006.
39. *Ортега-и-Гассет Х.* Восстание масс // Вопр. философии. — 1989. — № 3.
40. *Панарин А. С.* Философия политики — М.: Новая шк., 1996.
41. *Платон.* Государство // Платон. Собр. соч.: В 3 т. — М.: Мысль, 1972 — Т. 3. — Ч. 1.
42. *Платон.* Политик // Платон. Собр. соч.: В 3 т. — М.: Мысль, 1972. — Т. 3. — Ч. 3.
43. *Плущер-Сарно А.* “Ритуал” и “миф” в современной политике // Логос. — 2000. — № 2.
44. *Поппер К.* Открытое общество и его враги: В 2 т. — К.: Ника-Центр, 2005.
45. *Порфімович О. Л.* Імідж і влада. — К.: Дакор, 2007.
46. *Почепцов Г.* Имиджмейкер. Паблик-релейшнз для политиков и бизнесменов. — К.: РА Губерникова, 1995.
47. *Райх В.* Психология масс и фашизм. — СПб.: Универ. кн., 1997.
48. *Рікер П.* Насильство та мовлення / П. Рікер. Навколо політики. — К., 1995.
49. *Рікер П.* Мова політики і риторики / П. Рікер. Навколо політики. — К., 1995.
50. *Рікер П.* Мораль, етика, политика / П. Рікер. Герменевтика, етика, политика. — М., 1995.
51. *Рубин В. А.* Личность и власть в Древнем Китае: Собр. тр. — М.: Издат. фирма “Восточная лит.”, РАН, 1999.
52. *Руссо Ж. Ж.* Об общественном договоре. Трактаты. — М.: КАНОН-пресс, 1998.
53. *Тихонравов Ю. В.* Геополитика: Учеб. пособие. — М.: ЗАО “Бизнес-школа “Интел-Синтез”, 1998.
54. *Торфлер Е.* Новая парадигма власти: Знания, богатство и сила — Х.: Акта, 2003.
55. *Фуко М.* Наглядати і карати. Народження в’язниці. — К.: Основи, 1998.
56. *Фукуяма Ф.* Сильное государство. Управление и мировой порядок в XXI веке. — М.: АСТ, 2006.
57. *Хевеши М. А.* Политика и психология масс // Вопр. философии. — 1999. — № 12.
58. *Ушакин С. А.* Речь как политическое действие // Полис. — 1995. — № 5.
59. *Шейнов В. П.* Пиар “белый” и “черный”: Технология скрытого управления людьми. — М.: ООО “АСТ”, 2005.
60. *Філософія політики:* Короткий енцикл. слов. — К.: Знання України, 2002.
61. *Філософія політики:* Хрестоматія. — К.: Знання України, 2003.

Додаткова

62. *Адорно Т. К.* Логике социальных наук // Вопр. философии. — 1992. — № 10.
63. *Апресян Р. Г.* Сила и насилие слова // Человек. — 1997. — № 5.
64. *Арендт Х.* Viva activa, или О деятельной жизни. — СПб.: Алетейя, 2000.
65. *Барт Р.* Мифологии. — М.: Изд-во им. Сабашниковых, 1996.
66. *Бергер П., Лукман Т.* Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. — М.: Медиум, 1995.
67. *Бодрийяр Ж.* Общество потребления: его мифы и структуры. — М.: Республика; Культурная революция, 2006.
68. *Бодрийяр Ж.* Символический обмен и смерть — М.: Добросвет, 2000.
69. *Бурдьё П.* Социология политики. — М.: Socio-Logos, 1993.
70. *Гидденс Э.* Последствия модернити // Новая постиндустриальная волна на Западе: Антология. — М.: Academia, 1999.
71. *Гор А.* Земля на чаше весов. В поисках новой общей цели // Новая постиндустриальная волна на Западе: Антология. — М.: Academia, 1999.
72. *Дебор Ги.* Общество спектакля. — М.: Логос, 2000.
73. *Донченко О. А., Романенко Ю. В.* Архетипи соціального життя і політика: Глибинні регулятиви психополітичного повсякдення. — К.: Либідь, 2001.
74. *Кастельс М.* Информационная эпоха: экономика, общество и культура. — М.: ГУ ВШЭ, 2000.

75. *Манойло А. В., Петренко А. И., Фролов Д. Б.* Государственная информационная политика в условиях информационно-психологической войны. — М.: Горячая линия-Телеком, 2003.
76. *Маффесоли М.* Околдованность мира, или Божественное социальное // Социологос. — 1991. — Вып. 1.
77. *Почепцов Г.* Тоталитарный человек: Очерки тоталитарного символизма и мифологии. — К.: Глобус, 1999.
78. *Соколов В. Н., Ханеев С. Е.* Власть. Политика. Массы. — Одесса: Маяк, 2002.
79. *Толстоухов А. В.* Філософія демократії: Есе. — К.: Ін-т стратегічної політики, 2005.
80. *Хантингтон С.* Столкновение цивилизаций и преобразование мирового порядка // Новая постиндустриальная волна на Западе: Антология. — М.: Academia, 1999.
81. *Хефф О.* Политика, право, справедливость. — М.: Гнозис, 1999.
82. *Человек*, политика, психология (круглый стол) // Вопр. философии. — 1995.
83. *Шмитт К.* Понятие политического // Вопр. социологии. — 1992. — № 1.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Гуманітарний чинник у світовій політиці”	4
Зміст дисципліни “Гуманітарний чинник у світовій політиці”	4
Питання для самоконтролю	7
Список літератури.....	10

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>С. М. Толкачова</i>
Комп’ютерне верстання	<i>А. П. Нечипорук</i>

Зам. № ВКЦ-4915

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
 Друк ротатійний трафаретний. Ум. друк. арк. 0,93. Обл.-вид. арк. 0,72
 Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
 03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
 03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
 суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008